

Cuprins

<i>Prefață. Acum patruzeci de ani... (Ernest Wichner)</i>	5
I. Grupul de Acțiune Banat	
Albert Bohn	
În orașul nostru se construiește mult.....	11
Rolf Bossert	
Timpul n-are timp.....	21
Werner Kremm	
știre de ziar	37
Johann Lippet	
își văruiesc pomii de sărbători și-naltă steaguri	45
Gerhard Ortinau	
un pronume a fost arestat	55
Anton Sterbling	
Vântul duce dorințele departe-n deșert	75
William Totok	
În turn, bufnița râde	85
Richard Wagner	
Mai totul nu e altceva decât un popas	93
Ernest Wichner	
De parc-ar exista îngeri	111

II. Prietenii

Helmuth Frauendorfer

Lătratul unui câine

Mușcă din ultima mea utopie 125

Klaus Hensel

De la stat..... 139

Roland Kirsch

Culoarea fricii e albastrul... 151

Herta Müller

Inima îmi zboară prin obraz..... 163

III. Anexă

Dialoguri, texte inedite, interviuri.

Scriitori timișoreni despre Grupul de Acțiune Banat..... 171

Postfață. „Ai libertatea pe care ți-o asumi“ (Corina Bernic)201

Grupul de Acțiune Banat și prietenii.

Note biobibliografice 205

© 2013 by Editura POLIROM, pentru prezenta ediție

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Roland Kirsch, fotografie din Timișoara

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

La început a fost dialogul. Grupul de Acțiune Banat și prietenii: poezii, proză, polemici / Corina Bernic, Ernest Wichner (ed.); Ernest Wichner (pref.); Corina Bernic (postf.); trad. de Michael Astner, Corina Bernic, Nora Iuga, Alexandru Al. Șahighian. – Iași: Polirom, 2013

ISBN print: 978-973-46-3231-2

ISBN ePub: 978-973-46-3318-0

ISBN PDF: 978-973-46-3319-7

I. Bernic, Corina (ed.; postf.; trad.)

II. Wichner, Ernest (ed.; pref.)

III. Astner, Michael (trad.)

IV. Iuga, Nora (trad.)

V. Șahighian, Alexandru Al. (trad.)

061:821.135.1.09 Grupul de Acțiune Banat

Printed in ROMANIA

La început a fost dialogul
Grupul de Acțiune Banat
și prietenii
— poezii, proză, polemici

Antologie de Corina Bernic
și Ernest Wichner

Traduceri de Michael Astner, Corina Bernic,
Nora Iuga, Alexandru Al. Șahighian

Prefață de Ernest Wichner

Postfață de Corina Bernic

POLIROM
2013

Culori – tot mai multe

Seara târziu, când toate culorile strălucesc saturate după ploaie.

Culoarea fricii e albastrul.

O licărire-n roșul-închis, în verde; cuvinte puține.

Lăsat în spate pe bancheta moale tapițată, călătorie înceată, plină de curbe. În fața feței, aproape lipit de piele, geamul frontal: un vizor. O pală, culoarea fricii. Angrenajul de culori care țârâie. Asemenea mușegaiului.

Mâna care înțepenită vrea să șteargă peste el se distinge cu greu de fundalul albastrui strălucind albăstrie.

Călătorie de film mut.

Dus de ape.

Cu mâini sfrijite, cu drugii ruginiți, îndoiiți și tociți planează încet spre ochiul neutru cu cataractă al camerei: culisele locuințelor.

Deschisei ușa...

Un vierme, curbat în calmu-i pe care-l aștepți, adânc de tot în pământul umed și vâscos, cânta de zor și tare un cântec scurt și poticnit. Un fluture, înghețând în timpul căderii răpăite, izbucni-ntr-un strigăt strident răsunător.

Călătorie de zi

În fața soiosului patrulater plat al geamului de la compartiment se strecură încet, de la dreapta spre mijloc, un copac golaș. Cu coroana umflată pumn plin de cicatrici, câteva joarde scurte, înălțându-se țepene în loc de crengi în aer. Timpul devenea tot mai strâns, întrucât călătorii se uitau ca niște obsedați repetat la ceasurile lor oprite.

Degete înghețate, subțiri în angrenaj. Seara era doar pe lăsate. Se lăsa seara-n norul acesta de mirosuri fade.

Copilul urlă un strigăt subțire-n geam. Repede te mai naști pe aici. Un colț roz de cămașă care atârnă dintr-un pantalon. Degete care-l bagă-n grabă înapoi în spatele curelei.

Un pantof. Un pantof de lac negru, răspurtat. Nervuri, încrustări fine care se arcuiesc abia perceptibil oblic peste piele. Talpa desprinsă de vârf. Pantoful aici, pe culoar, complet turtit, pe jumătate înghesuit sub tabla de protecție ruginită și deformată a sistemului de încălzire.

Respirația se lovește de sticlă: o mică pată rotundă de umezeală care se mărește brusc și care în clipa următoare deja începe să se micșoreze dinspre margini. Se așteaptă.

Untul e furat. Lemnul de la copacul cel nebun. Butoniera din care se ițește cu greu ceva viu, astfel încât să te poți bucura de faptul că aerul inhalat pătrunde-n plămâni. Urme de târâș pe față. E doar o întâmplare dacă acum pleoapele cad obosite și greoaie peste ochi. Și-o ușă se-nchide.

Pere putrezinde. Picioare, ele fug peste piața golită. Pietrele de pavaj lucesc precum niște solzi. Picioare hoațe care șoptesc, care șușotesc agitate. Un butoi trosnește surd pe o anvelopă culcată de automobil. Îngăduință înspăimântător de palidă. Butoaie alb-cenușii de aluminiu; picioare hoațe în fața lor; cenușă adusă de vânt de la gropile de gunoi: faptul că se ridică fum în albastrul cerului, o, asta încă mai există pe aici.

Copilul se joacă și îmbătrânește rapid în spatele pielii zbârcite care stă pe fața geamului mâzgălit de degete. Gară. Piloni de beton. Un bărbat cu o sticlă verde de apă în mână. În fața dușenei de cafea, un câine. Interdicții, cărămida le îngână, frunza plină de funingine, iarba uscată, aspră. Un cui îndoit, ruginit, într-o bucată de lemn ruptă de undeva. Cineva strigă tare un nume: Mariana. Gâtlejuri, gâtlejuri încrustate între noduri de lemn frânte, mânjite cu gudron. Leațuri de gard. Spărturi care zâmbesc a mulțumire într-o doară. Ochiul deasupra capului se deschide albastru. De-ndată nu mai amenință. Acoperișul de deasupra lipsește încă din clipa următoare. Hm – iaca, lipsește. Ridicare subită și surdă-n zbor din botul negru larg căscat.

Porumbelul ciugulește un vierme din ceasul normal. Viermele e alb. Porumbelu-și retrage brusc capul. Își protejează ciocul sub aripa larg deschisă.

Deodată, supradimensională, o bucată de piele: ca din niște găuri împușcate țâșnește transpirație în țesătura cămășii. Răcoroasă. Și se prelinge pe piele.

Trenul stă de-acum de multă vreme într-un nor foarte jos ce se târăște leneș înainte, nor ce clocotește orbește într-o doară.

Păsările n-au nici o valoare. Iar dacă porcilor le merge bine sau mai bine, atunci ne merge și nouă bine sau mai bine, aude că spune careva. Fețele sunt roșii. Pe una sau alta – urme de răzuit de la lamele de ras. Un obraz care zvâcnește: oalele de gătit ale bunicuței răsună a gol din gura ei. Fața ei în borcanul pentru compot, schimonosită rău. Gura-i formează cuvinte, spune: anul ăsta, prunele nu s-au prea făcut ca lumea. O aprobare din cap ca de la niște rațe care-și scufundă capul în apă. În spatele ochilor larg deschiși, pădurea. De unde se aude orăcăit. Un an prost, tușește careva. Broasca moartă, turtită, de culoarea pământului, zace sub o frunză ofilită, fărâmicioasă.

Copilul mestecă o bucată de șoric clefăind. Vrea, și strigă asta cu grabă implorândă, neapărat un fluiet verde de plastic.

Un autobuz, complet albastru, cu păpuși din cârpe, plin, trece ușor prin gropi, o cotește calm după un colț. Copacul trece lat, cu viteză constantă, pe bulevard, cu toate astea se

poate spune că merge domol. Circulația se blochează. Muștele te supără nespun de mult acum, e vară – din fericire.

Peste sticla de la ușa compartimentului se-ntinde o cămașă. Face cute. Cute de îndurerare în învelișul de plastic al banchețelor. O sumedenie de fețe. Saliva din gură se acrește. Totul durează pur și simplu mult prea mult aici.

Un vârtej alb care se-ngustează rapid dinspre roți.

Copacul stă nemișcat în ceața deasă. Mutilat.

Copilul scoate pe neașteptate o fluierătură stridentă. Pe capul aproape chel poartă o căciulă de plajă din pânză albă, cu un număr prea mare, astfel încât cozorocul îi alunecă pe față la orice mișcare mai bruscă. Deasupra inscripției albastre-deschis de pe frunte – numele unei stațiuni de la Marea Neagră – tronează ascuțit o velă albastră umflată de vânt. Copilul privește pe fereastră.

Praf. Cărări mute, bătătorite. Dincolo de povârnișul bătut de soare și de vânt și acoperit cu bălării franjurate stă un car cu loitre demontate. Copilul sugă dintr-o bucată de zahăr și trage visător cu dosul arătătorului peste cusătura de la pantaloni. Pantalonii lucesc verde-unsuros.

Înhămată-n față carului, pielea jerpelită, scheletul răbdător, o vacă: oameni pe peron, o față ridată; degete groase trec peste barba țepoasă, mâinile caută oarecum stângace buzunarele pantalonilor răspurtați, pulpanele hainei atârnă larg răsfrânte peste aceștia, o bucată a tivului e descusută, brațul drept alunecă în susul șoldului și se ridică agale: două găini ies de sub un tufiș ciufulit, una face pe loc stânga-mprejur, înfinge rapid ciocul în praf, întinde iute ca fulgerul gâtul și înclină țepăn capul într-o parte; brațul cade înapoi în dreptul șoldului, bărbatul își drege zgomotos glasul și scuipă pe o piatră din față lui; femeia, de fiecare mână cu câte un copil, strigă ceva spre fereastră, dă aprobator din cap, smulge brutal copilul din dreapta în față ei, se uită scurt în jos la el, apoi dă din nou aprobator din cap către fereastră și întorcându-se cu spatele boscorodește cu o față întunecată ceva într-o doară; apoi se uită încordată în urmă la ultimele vagoane, flanela cenușie tricotată, închisă la nasturi până sus, se bombează peste burta ei mare de tot; mai la dreapta, în spatele obrazului ei stâng, în spatele urechii ei stângi, o bătrână care merge

șontăc-șontăc printre băltoace pe o potecă bine bătătorită de-a lungul unui gard de beton jos și strâmb; în profunzime, câțiva bărbați care stau lângă carul cu loitre, unul se desprinde din grup și se duce spre chipul ofilit care trage cu ochiul peste spatele vacii și-l acoperă cu spatele său; repetate ridicări din umeri, apoi ceilalți, cei care stătuseră lângă bagajele lor așteptând liniștiți, își suie plasele de cumpărături, papornitele legate cu sfoară, valizele lor uzate în car, pe urmă rămân din nou tăcuți, cu mâinile scufundate-n buzunare, în grupuri răzlețe. Câmpia golașă, prăfuită din fundal: fără nici un drum. Zăpadă densă cade în vis și acoperă totul.

Casa, stârnind nori de praf, se năruie fără urmă de zgomot. Vara ca un picior transpirat rău.

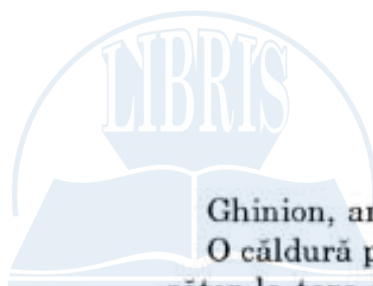
Un șlagăr extaziat urcă gâl-gâl spre tavan, intră-n gaura din care atârnă alandala două sârme. O geantă mare și verde, din care se ițesc nenumărate capete de pâine, glisează-ncet în câmpul vizual. Cineva tocmai injură atât de tare, încât toți își întorc simultan capul în aceeași direcție, spre ușa compartimentului.

Copilul fredonează pașnic un cântec fără de sfârșit și se leagănă din șolduri. Vede planând în fața ochilor visători: ceva nedefinit. Ceasul bate ritmic pete albe în peisaj.

Cotoare mucegăite de varză tușesc. Șnapsul pute. Copacul se-nvârte tot mai rapid în jurul propriei axe și apoi se duce brusc la fund. În stomac se iscă un tangaj. Semnale care se aprind în momentul nepotrivit. Porumb, porumb pitic, plăpând, în spatele casei. Apoi, mașina de culoarea mazării în curtea complet betonată. Rațe. Animale strâmb crescute, ghemuite. Iarbă – foarte multă iarbă. Minunea copacului: ferăstrăul. Acesta se satură de două ori. Plesnește brotacul. Tupilat sub frunză. Haine mototolite pline de harababura timpului. Fetele ca pe o coală cu figuri de împăturit.

O pată roșie sub ochi. O femeie, cu șoldurile ușor frânte, care zâmbește strâmb, pentru că-i proaspăt măritată. Bărbatul, obosit de la șnaps, stă întins liniștit în iarba subțire din fața ei, în câmpia care prin rotire se-ndepărtează-ncet de fereastră.

Autobuzul oprește la o intersecție, apoi își continuă legându-se drumul.

Ghinion, anul ăsta porcu-i luat de gaiță.

O căldură plăcută-l cuprinde pe cel ce se uită acum nepăsător la țara trecătoare de afară. Copilului îi dispare ceva de care nu știe. Norul urcă precum o carapace netedă, o făgăduință cu două fețe. Murmurândă nivelare. Frunze pline de declarații nedefinite cad la pământ.

Istoria-i stridentă¹. Măruntaiele se apleacă peste vasul veceului și borăsc. Apoi ies bălăngănindu-se pe ușă.

Ochiul urcă orbește, din ochi se târăște un copac, din copac ochiul privește afară și vede.

O călătorie rapidă – orișicât.

Biografii ca niște camere goale, în care ușile se deschid și se-nchid fâlfâind; hai, poftiți cu toții înăuntru!

traduceri de Michael Astner

1. În original, fraza este ambiguă: *Geschichte* înseamnă atât *istorie*, cât și *poveste*.